

4 pav. Šurfe 1 surastas strėlės antgalis. J. Sadausko nuotr.
Fig. 4. The arrowhead found in test pit 1.

tuose šurfuose 1–3 fiksuota analogiška situacija. Š ir centrinėje teritorijos dalyse, šurfuose 1, 2, 4, 5, 7, po piltiniais XX a. II pusės sluoksniais buvo iki 1 m storio XVII a. sluoksnis su radiniais (daugiausiai buitinės keramikos fragmentais). Šurfe 1 aptiktas to paties laikotarpio netašytų akmenų grindinys. Šurfe 7 po XVII a. sluoksniu virš įžemio apie 1 m gylyje surasta pavienių žmonių kaulų fragmentų. Be to, šurfuose 1 ir 7 fiksuotos į įžemį iki 1 m gylio įkastos XVII a. ūkinės duobės. Sprendžiant iš aptiktų sluoksnių struktūros, šioje vietoje XVII a. galėjo stovėti mediniai pastatai su akmenimis grįstu kiemo paviršiumi. Tuo tarpu teritorijos P dalyje XVII a. kultūrinis sluoksnis vietomis sunaikintas arba nesusiformavęs, tačiau čia aptiktas vietomis išlikęs XX a. datuojamas netašytų akmenų grindinys.

Teritorijos Š dalyje (šurfai 1, 6) virš įžemio glūdi buvusio pirminio paviršiaus liekanos: 5–20 cm storio tamsiai pilkos spalvos sluoksnis, kuriame surastas rombo formos strėlės antgalis, būdingas XV a. (4 pav.). Pirminis paviršius išlikęs fragmentiškai – vietomis sunaikintas vėlesnės urbanizacijos metu.

Old cemetery in Vilnius, Subačiaus St. 41

An investigation was conducted at Subačiaus St. 41, Vilnius. Three trenches and ten test pits (a total of 43.8 m2) were excavated, 1717 m^2 were surveyed, and a 284 m^2 area was excavated. It was determined that a 17th-century layer with contemporaneous storage pits formed on the W part of the plot. The original ground's surface, a dark grey layer, on which an arrowhead characteristic of the 15th century was found (Fig. 4), had survived in places in the N part of the plot.

126 graves containing 153 individuals from the second half of the 16th–17th centuries were discovered in the E part of the plot. Most of the graves were single burials, only graves 14, 75, and 111 contained two burials each, and graves 4, 8, 9, 52, and 78 three to seven individuals each (Figs. 1, 2). The dead were mostly interred with their heads to the SW, W, or NW. The dual and multiple burials followed the same procedure except graves 9 and 78, which contained multiple burials where the individuals had been interred without any order, e.g. with their heads to the W, S, and E and both supine and prone. It was determined that some of the individuals had died as the result of violence, i.e. beheading (graves 52, 78 (remains C), 90). The gravegoods consist almost from coins (Fig. 3).

Manvydas Vitkūnas

Jurgionių kapinynas

2014 m. liepos 7–13 dienomis buvo tęsiami Jurgionių kapinyno, vadinamo Prancūzų kapais (UK 13145) (Trakų r., Aukštadvario sen.), archeologiniai tyrimai. Jų tikslai buvo moksliniai bei paveldosauginiai. Moksliniu požiūriu kapinyną verta tirti todėl, kad tai yra savitas, reprezentatyvus, gana aiškiai apibrėžtos chronologijos (XIV pabaigos – XVI a. pradžios) laidojimo paminklas, kurio tolesni tyrimai svarbūs viduramžių Lietuvos gyventojų materialinio bei dvasinio palikimo pažinimui. Tyrimai taip pat tikslingi siekiant išgelbėti nuošalioje vietoje esančio,

radinių turtingo archeologinio paminklo medžiagą nuo vandalų, nelegaliai kasinėjančių kapinyno teritorijoje (čia ne kartą fiksuoti nelegalių kasinėjimų pėdsakai).

Jurgionių senkapis yra kalvelėje, kuri anksčiau buvo ariama, dabar jau kelis dešimtmečius apaugusi žole ir pavieniais krūmokšniais. Jis yra 600 m į Š nuo Kaliūkščių kaimo kapinių, 400 m į ŠR nuo Kaliūkščių kaimo gyventojo Algio Juozo Ramanausko sodybos, 1,7 km į P nuo Trakų–Prienų plento. Senkapio P pakraščiu eina Jurgionių ir Kaliūkščių kaimų (kadastrinių vietovių) riba. Pats senkapis yra arčiau Kaliūkščių nei Jurgionių kaimo sodybų.

Jurgionių senkapio archeologiniai tyrinėjimai buvo pradėti 2010 m. (*ATL 2010 metais*, V., 2011, p. 151–157). Per pirmąjį senkapio tyrinėjimų sezoną buvo ištirtos dvi perkasos (1 ir 2) (215 m^2), rasti 27 kapai. Taip pat aptikta pavienių žmonių kaulų. Aptikti 174 radiniai (neskaičiuojant smulkių neregistruotų keramikos šukių). 2011 m. tyrimai Jurgionių senkapyje buvo tęsiami (*ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 175–179). Perkasoje 3 (80 m^2) ištirti 5 kapai, tarp jų vienas dvigubas. Kapuose ir pavieniui kapinyno teritorijoje aptikta 40 radinių. Po vienerių metų pertraukos Jurgionių senkapio tyrimai buvo pratęsti 2013 m. (*ATL 2013 metais*, V., 2014, p. 182–189). Tuomet ištirta perkasa 4 (80,8 m^2), kurioje rasta 17 kapų. Juose ir pavieniui kapinyno teritorijoje aptikti 105 archeologiniai radiniai.

2010–2013 m. Jurgionių senkapio tyrinėjimus finansiškai rėmė leidykla „Versmė“ (vado-

1 pav. Perkasos 5 tyrimai iš ŠR. M. Vitkūno nuotr.
Fig. 1. The excavation of trench 5, as seen from the NE.

2 pav. Perkasos 5 P dalies bendras vaizdas. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 2. General view of the S part of trench 5.

vas – Petras Jonušas). Tyrinėjimai tapo dalimi kompleksinės kraštotyrinės ekspedicijos, rinkusios medžiagą kolektyvinei monografijai „Aukštadvaris“ (iš serijos „Lietuvos valsčiai“). 2014 m. vykdytų tyrimų užsakovu tapo Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo mokslų instituto Karo istorijos centras. Karo istorijos požiūriu Jurgionių kapinyno tyrimai yra svarbūs dėl santykinai didelio čia aptinkamo ginklų bei jojimo reikmenų kiekio. Šis kapinynas reprezentuoja militarizuotą viduramžių Lietuvos gyventojų bendruomenę, dalis kurios narių buvo gana aukšto socialinio statuso, veikiausiai – bajorai.

2010 ir 2011 m. archeologinę praktiką ekspedicijoje atliko LEU studentai. 2013–2014 m. daugelis ekspedicijos dalyvių buvo iš Rusijos atvykę lituanistinės Maskvos J. Baltrušaičio vidurinės mokyklos moksleiviai. Taip pat tyrinėjimuose (1 pav.) dalyvavo Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto, VU studentai ir kiti savanoriai talkininkai. Tyrimų metu aptiktų žmonių palaikų antropologinę analizę atliko Justina Kozakaitė (VU MF), paukščių kaulų analizę – Saulius Rumbutis (Tado Ivanausko zoologijos muziejus).

2014 m. tyrimai (***perkasa 5***) vyko kalvelės, kurioje yra Jurgionių senkapis, ŠV dalyje, į V nuo 2010 m. tirtos perkasos 1, į Š nuo tais pačiais metais tirtos perkasos 2 ir į R nuo 2013 m. tirtos perkasos 4. Perkasa 5 (2 pav.) buvo 10x4 m dydžio, su viena 1x0,5 m dydžio išpjova. Bendras ištirtas plotas – 40,5 m^2. Rasti 5 žmonių kapai (tarp jų vienas grupinis). Kapų numeracija (50–54) yra tęstinė.

Kaip ir anksčiau tirtose perkasose 1–4 perkasoje 5 iškart po velėna aptikta pavienių žmonių kaulų ir radinių iš suardytų kapų. Kalva ilgą laiką buvo ariama, todėl dalis kapų apardyti arba visai sunaikinti. Nesuardyti arba dalinai suardyti kapai rasti 28–60 cm gylyje. Dėl grunto

3 pav. Atsitiktiniai radiniai – įvairūs metaliniai dirbiniai. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 3. Chance finds: various metal artefacts.

4 pav. Atsitiktiniai radiniai – geležiniai peiliai ir jų dalys. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 4. Chance finds: iron knives and pieces of them.

savybių (žvyringas smėlis) kapų duobių kontūrai išryškėjo tik keliais atvejais, dažniausiai labai nežymiai.

Vos pradėjus tyrimus, kapinyno teritorijoje, perkasoje 5, kaip ir kitose anksčiau tirtose perkasose rasta atsitiktinių radinių iš suardytų kapų. Kai kurie iš jų aptikti jau velėnoje arba iškart po ja (daugiausia iki 20 cm gylyje). Pavienių radinių pasitaikė iki 25–30 cm gylyje, taigi tiek, kiek siekė arimo gylis anksčiau šioje vietoje vykdytų žemės judinimo darbų metu.

Tarp svarbesnių atsitiktinių radinių paminėtina moneta (LDK, Aleksandro denaras 1492–1506), žalvarinė pasaginė segė, geležinė ovalo formos sagtis, keli įvairių formų geležiniai ir žalvariniai apkalai su kniedėmis, žalvarinio žiedo pinta priekine dalimi fragmentas, geležinė yla (3 pav.), viena geležinė sagtis bei dar dviejų sagčių fragmentai, 7 geležinės grandys. Taip pat rasti 5 peiliai bei jų fragmentai. Ypač išsiskiria gana masyvus (16,2 cm ilgio) peilis (4 pav.). Jis puikiai išlikęs, aiškiai pabuvojęs

5 pav. Atsitiktiniai radiniai – žalvarinių papuošalų dalys. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 5. Chance finds: pieces of bronze ornaments.

ugnyje. Taip pat ugnyje pabuvoję kai kurie kiti geležiniai dirbiniai. Pačiuose tirtuose griautiniuose kapuose ugnyje buvusių daiktų nerasta.

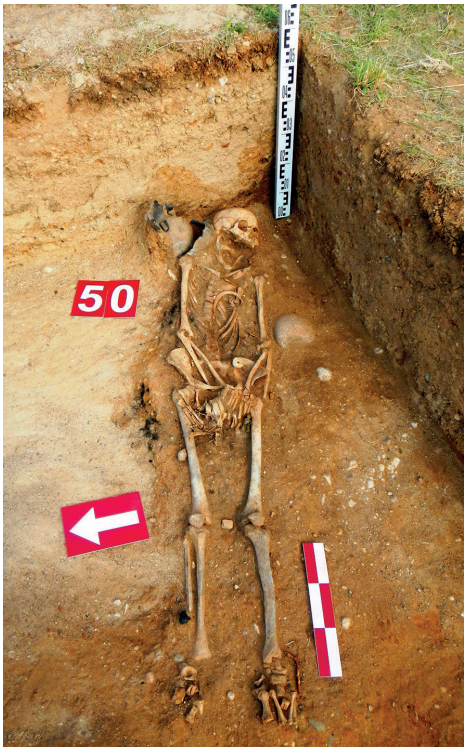
Tyrimų metu permaišytame armens sluoksnyje rasta ir smulkių žalvarinių įvijų bei stambesnių žalvarinių papuošalų (antkaklių, apyrankių (?) fragmentų) – iš viso 11 tokio tipo radinių (5 pav.). Kelių žalvarinių dirbinių fragmentai susilydę. Panašių dirbinių senkapio teritorijoje buvo randama ir anksčiau. Archeologo Broniaus Dakanio teigimu (Dakanis B., Mažai žinomi V–XII a. Rytų Lietuvos pilkapiai, *Muziejai ir paminklai*, V., 1987, t. 8, p. 60), tarybiniu laikotarpiu suartame kalvos paviršiuje rasta degintų ir daug nedegintų žmonių kaulų, žalvarinės vytinės antkaklės lankelio fragmentas. Buvo iškelta prielaida, kad kalvoje, iki įrengiant viduramžių kapinyną, galėjo būti pilkapių su degintiniais kapais. Taip pat neatmestina galimybė, kad kalvoje galėjo būti viduramžių laikotarpio degintinių kapų, kiek ankstyvesnių ar netgi vienalaikių su griautiniais kapais. Reikia atkreipti dėmesį į tai, jog nė viename tirtame griautiniame kape nerasta ugnyje buvusio apsilydžiusio daikto. Vadinasi, prieš pradedant kalvelėje laidoti žmones pagal inhumacijos paprotį, degintiniai kapai nebuvo suardyti, paskleisti žemės paviršiuje, antraip bent kas nors iš degintinių įkapių veikiausiai būtų patekę į griautinių kapų duobių užpildus.

Visi ugnyje pabuvoję radiniai bei žalvarinių įvijų fragmentai ir jų dalys perkasos 5 teritorijoje buvo pasklidę dispersiškai, nesudarė jokios bent kiek aiškesnės koncentracijos. Degintinių kaulų rasti nepavyko, nors į tai buvo atkreiptas deramas dėmesys, viršutinis (iki 30 cm storio) grunto sluoksnis kruopščiai peržiūrėtas. Akivaizdu, kad degintiniai kapai, galbūt buvę senkapio teritorijoje, yra buvę negiliai ir visiškai sunaikinti ilgalaikių žemės arimo darbų metu. Smulkiems degintiniams kaulams intensyviai dirbamame, organinėmis (o tarybiniu laikotarpiu – ir mineralinėmis) trąšomis ilgą laiką tręštame grunte terpė buvo labai nepalanki.

Senkapio teritorijoje taip pat rasta keramikos šukių. Dalis jų yra nuo indų, kurie buvo išdegti kur kas geriau nei prastai išdegta į kapus dėta keramika (įkapėms specialiai gaminti indai). Tikėtina, kad kai kurie buitiniai puodai naudoti senkapio teritorijoje vykusių apeigų metu ir čia sudaužyti.

Kape 50 (6 pav.) buvo palaidota vyresnė nei 55 m. amžiaus moteris. Mirusioji orientuota galva į PR (110°), paguldytas ant nugaros. Galva pasukta į kairę pusę ir palenkta į priekį. Abi rankos kiek palenktos į vidų, plaštakos sudėtos ant dubens, kojos ištiestos. Dešiniojoje mirusiosios pusėje keliose vietose (prie dešinės rankos, dešinėje dubens pusėje ir dešiniojo blauzdikaulio išorinėje pusėje) rasta smulkių degėsių.

Panašu, kad šioje vietoje buvo atliekamas kažkoks ritualinis veiksmas su ugnimi, išbarstytos žarijos. Dešinėje galvūgalio pusėje, prie galvos ir peties rastas sudužęs molinis puodas. Kape gausu įkapių (7 pav.). Abiejose kaukolės pusėse rasti žalvariniai daugiakaroliai antsmilkiniai (auskarai?). Prie dešinės rankos žastikaulio rastas peilis. Dešinėje krūtinės pusėje rasta žalvarinė pasaginė segė, o ant kairiojo dubenkaulio – kalkakmeninis verpstukas. Išorinėje kairės rankos dilbio pusėje aptiktas mažas, itin korodavęs neaiškus geležinis dirbinys. Ant kairės rankos bevardžio (?) piršto rastas žalvarinis žiedas praplatinta priekine dalimi, užkeistais galais. Kiek

6 pav. Kapas 50. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 6. Burial 50.

7 pav. Įkapės iš kapo 50 (išskyrus molinį puodą ir paukščio kaulus). M. Vitkūno nuotr.

Fig. 7. The grave goods from burial 50 (except the clay pot and the bird bones).

žemiau dubens, tarp kojų šlaunikaulių rasta naminės vištos kaulų. Jurgionių senkapyje pastebima aiški tendencija, kad į vyrų kapus buvo dedami gaidžių, o į moterų kapus – vištų kaulai. Tarp kelių buvo įdėta keramikos šukė, o kairės kojos pėdos išorinėje pusėje – geležinė yla.

Kapas 51 (8 pav.) buvo grupinis, jame identifikuoti 5 asmenų palaikų fragmentai (tačiau ne visi jie palaidoti vienu metu). Palaidojimai pagal jų atidengimo ir preparavimo seką įvardyti 51A, 51B, 51C, 51D ir 51E. Mirusieji palaidojimuose 51A ir 51B orientuoti galvomis į P (180°). Palaidojime 51C mirusysis buvo orientuotas galva į P (apytiksliai 170°) (kapas labai apardytas). Kapo 51 duobės kontūras iš aplinkinės žemės dalinai išsiskyrė tik pasiekus palaidojimų lygį. Karstų pėdsakų nepastebėta. Pir-

8 pav. Kapo 51 bendras vaizdas. M. Vitkūno nuotr.
Fig. 8. General view of burial 51.

9 pav. Kapas 52. M. Vitkūno nuotr.
Fig. 9. Burial 52.

miausia atidengti 6–10 m. amžiaus vaiko (kapas 51A) šonkauliai. Pradėjus preparuoti kapą, krūtinės srityje po šonkauliais atidengta kito mirusiojo (kapas 51B) kaukolės kaktos sritis. Kape 51B buvo palaidota 40–45 m. amžiaus moteris. Toliau preparuojant kapą buvo rasti dar kelių asmenų palaikų fragmentai (įvardyti kaip kapai 51C, 51D ir 51E). Aukščiausiai buvęs kapas 51A išlikęs fragmentiškai, kaukolė neišliko (aiškiai nuarta). Išlikę krūtinės srities kaulai (šonkauliai), keli stuburo slanksteliai, didesnė dalis abiejų rankų kaulų, dešinės kojos kaulai, dubenkaulių fragmentai. Rankos buvo kiek atitrauktos į šonus (ypač dešinė) ir ištiestos. Dešinė koja buvo sulenkta. Su kapu 51A sietinos dvi įkapės – krūtinės srityje rasta keramikos šukė ir kojūgalio srityje, dešiniojo blauzdikaulio vidinėje pusėje, 9 cm nuo blauzdikaulio rasta kol kas tiksliau neidentifikuota moneta.

Preparuojant kapą 51A, 30 cm gylyje atidengti po juo buvusiame kape 51B palaidoto žmogaus kaulai. Įdomu tai, kad kapas 51A yra beveik neabejotinai vienalaikis su kapu 51B (abiejų palaikų kaulai yra prie pat vieni kitų), tačiau pats mirusiųjų paguldymo į kapą būdas kiek neįprastas – kapo 51A mirusysis buvo paguldytas ne tiesiai virš kape 51B palaidotos moters, bet taip, kad vaiko nugara atsidūrė ant žemiau palaidotos moters veido. Kape 51B palaidotos moters galva buvo nežymiai pasukta į

10 pav. Kapas 53. M. Vitkūno nuotr.
Fig. 10. Burial 53.

11 pav. Kapas 54. M. Vitkūno nuotr.
Fig. 11. Burial 54.

kairę. Dešinės rankos išlikęs tik žastikaulis, kairė ranka buvo ištiesta. Kapo 51B kojūgalis dar praeityje buvo visiškai suardytas, kaulai išjudinti iš savo pirminių vietų. Šioje vietoje buvo perkasimas – čia užkasti dar dviejų mirusiųjų skeletų fragmentai. Kape 51B mirusioji buvo palaidota su keliomis įkapėmis. Kairėje kaukolės pusėje rastas fragmentiškai išlikęs žalvarinis žiedinis auskaras. Abipus kairės rankos alkūnės srityje rastos dvi keramikos šukės. Toliau preparuojant kapą 51B, ant kairiojo dubenkaulio rastas geležinis įtveriamasis peilis. Į kairę nuo dubenkaulio rastas žalvarinis juostinis žiedas, kuris nebuvo užmautas ant mirusiosios rankos, bet įdėtas į kapą tarp rankos dilbio ir juosmens. Taip pat po kairiuoju dubenkauliu rastas akmeninis verpstukas. Kapo 51B kojūgalio srityje (kuri yra visiškai sujaukta, perkasta čia užkasant kitų mirusiųjų kaulus) aptikti dar du radiniai – geležinis įtveriamasis peilis ir geležinė yla.

Kasant duobę kapams 51A ir 51B, beveik visiškai suardytas anksčiau čia buvęs kapas (įvardytas kaip 51C), atidengtas 28 cm gylyje. Šiame kape palaidotas 25–35 m. vyras. Išliko dalis kairės pusės rankų ir kojų kaulų bei sutrupintos kaukolės fragmentų. Įkapių, kurias būtų galima sieti su kapu 51C, nerasta. Tik dešiniojo blauzdikaulio išorinėje pusėje rastas gaidžio kojos kaulas.

12 pav. Įkapės iš kapo 54. M. Vitkūno nuotr.

Fig. 12. The grave goods from burial 54.

Grupinio kapo 51 kojūgalio srityje, be išjudintų iš pirminės vietos mirusiosios iš kapo 51B kojų kaulų, aptikti dar dviejų asmenų kaulai (įvardyti kaip 51D ir 51E). Palaidojime 51D aptikta dalis 20–25 m. amžiaus vyro skeleto (kojų, dubens kaulai). Taip pat grupinio kapo 51 kojūgalio srityje rasta kaukolė (įvardyta kaip 51E). Ji buvo 30–40 m. amžiaus individo (galbūt vyro). Kape 51 palaidojimų seką galima būtų rekonstruoti taip: 1) pirmas šioje vietoje buvo palaidotas vyras – mirusysis 51C; 2) vėliau, kasant duobę moters 51B ir vaiko 51A kapui, kapas 51C buvo labai smarkai suardytas; 3) ant moters palaikų 51B tuo pat metu buvo palaidotas vaikas (51A); 4) vėliau kapo 51B kojūgalis buvo visiškai sujauktas įkasant žemės judinimo darbų metu išjudintus kaulus, ir taip kape 51 atsirado vėlesni antriniai įlaidojimai – 51D ir 51E. Tokiu būdu kapas 51 yra sudarytas iš trijų esminių dalių: 1) pirminio palaidojimo 51C; 2) vėliau šioje vietoje atsiradusio dvigubo kapo (51B ir virš jo buvusio 51A); 3) žemės arimo senkapio teritorijoje metu rastų ir užkastų žmonių skeletų fragmentų (51D ir 51E).

Kape 52 (9 pav.) buvo palaidotas 4–8 m. amžiaus vaikas. Mirusysis orientuotas galva į PR (130°), paguldytas ant nugaros. Kaukolė sutrupėjusi. Kūnas pakreiptas ant dešiniojo šono (kapo duobės dugnas buvo nelygus). Dešinė ranka ištiesta, kairė ranka nežymiai palenkta, plaštakos padėtos prie dubens. Kojos ištiestos, kairė koja nežymiai palenkta į vidų. Įkapių nerasta.

Kape 53 (10 pav.) buvo palaidotas 45–50 m. amžiaus vyras. Mirusysis orientuotas galva į PR (130°). Kaukolė pažeista ariant žemę. Abiejų

rankų padėtis nevisiškai aiški (dilbių kaulai išjudinti ariant). Atrodo, abi rankos buvo ištiestos ir padėtos ant šlaunų. Šalia dešiniojo šlaunikaulio išorinėje pusėje rasta keramikos šukė, o šalia dešinės kojos blauzdikaulio išorinėje pusėje rasta geležinė „D“ formos sagtis.

Kape 54 (11 pav.) buvo palaidotas 40–45 m. amžiaus vyras. Mirusysis orientuotas galva į PR (130°), paguldytas ant nugaros. Galva pasukta į dešinę pusę ir palenkta į priekį. Dešinė ranka ištiesta, kiek atmesta į išorę. Kairė ranka sulenkta buku kampu, plaštaka padėta ant dubens. Kojos ištiestos. Kape gausu įkapių (12 pav.). Dešinėje krūtinės pusėje ties alkūne rasta nedidelė geležinė stačiakampio formos sagtis. Gali būti, kad ji buvo nuo perpetės. Dešinės rankos dilbio vidinėje pusėje rastas geležinis skiltuvas ir titnagas. Tarp dešinės rankos dilbio ir dubens rastas geležinis kriauninis peilis. Dešinės rankos dilbio išorinėje pusėje rastas geležinis kirvis. Dubens srityje rasta geležinė stačiakampio formos sagtis, padėta ant geležinės grandies. Atrodo, mirusysis buvo apjuostas ne diržu, bet diržas sulankstytas ir padėtas ant mirusiojo juosmens. Ant kairės rankos dilbio rastas dailus žalvarinis ažūrinis diržo krepšio apkalas su prie jo išlikusiais menkais odos fragmentais. Krepšys kape buvo padėtas ant mirusiojo (virš dubens ir rankos), o ne prisegtas prie diržo. Krepšio vietoje ant kairiojo dubenkaulio rasti jame buvę daiktai – geležinis skustuvas ir geležinė yla.

Kaip ir anksčiau tirtoje kapinyno dalyje perkasoje 5 daugelis mirusiųjų palaidoti galvomis į PR (110–130°) (4 kapai) ir P (170–180°) (grupinis kapas 51). Jurgionių senkapyje mirusieji buvo laidojami XIV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje. Senkapis yra santykinai trumpos chronologijos (naudotas ne ilgiau kaip 150 m.). Jurgionių senkapį paliko šalimais XIV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje gyvenusi bendruomenė. Galima kelti hipotezę, jog Jurgionių senkapis galėjo būti XIV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje šalia gyvenusio bajoro kiemo (sodybos) nekropolis. Jį palikusi bendruomenė gyveno krikščionybės sklaidos epochoje, tačiau mirusiųjų laidosenoje dar laikėsi gajų senųjų papročių.

Aptikti archeologiniai radiniai (97 vienetai) perduoti TIM.

Jurgionių senkapio tyrimus tikslinga tęsti ir šį laidojimo paminklą, vertingą savo moksline informacija bei radiniais, tirti toliau bei parengti išsamią archeologinių tyrimų medžiagos publikaciją.

Jurgionys cemetery

In 2014, the excavation of Jurgionys old cemetery (Trakai district, Aukštadvaris eldership) continued (Figs. 1–2). Trench 5 (10x4 m with one 1x0.5 m extension, a total of 40.5 m²) contained 5 human burials (one of which was a multiple burial). The hill had long been ploughed and therefore some of the burials had been disturbed or completely destroyed. Isolated human bones were encountered in the sod and immediately underneath it. Undisturbed or partially disturbed burials were found at a depth of 28–60 cm. Owing to the soil's qualities (gravelly sandy loam) the grave pit contours were visible in only some of the burials. No traces of coffins were discovered. The individuals were interred with their heads to the SE (110–130° (4 burials) and S (170–180°) (burial 51, a multiple burial).

Burial 50 (Fig. 6) contained a female over 55. The grave goods consisted of a clay pot found beside her head, bronze temple ornaments (earrings?) with many beads, a bronze penannular brooch, a limestone spindle whorl, an uncertain corroded iron artefact, a bronze

ring, domestic chicken bones, a potsherd, and an iron awl (Fig. 7). Burial 51 (Fig. 8) contained the skeletons and skeletal fragments of five individuals (remains 51A, 51B, 51C, 51D, and 51E), but not all of them had not been interred at the same time. A potsherd and an unidentified coin are connected with burial 51A, that of a 6–10 year-old child. Under this was found contemporaneous burial 51B, that of a 40–45 year-old female, which contained a bronze hoop earring, two potsherds, a bronze band ring, a stone spindle whorl, two iron knives, and an iron awl. In digging the grave pit for burials 51A and 51B, burial 51C, that of a 25–35 year-old male was disturbed. Later, in working the soil in the cemetery's grounds, fragments of the remains of another two individuals were buried in a hole dug at the grave pit's foot. Burial 52 (Fig. 9) contained a 4–8 year-old child with no grave goods, burial 53 (Fig. 10) a 45–50 year-old male with a potsherd and an iron belt buckle, burial 54 (Fig. 11) a 40–45 year-old male with two iron buckles, an iron loop, an iron fire striker and flint, an iron knife, an iron axe, fragments of a leather girdle purse that had a bronze openwork fitting and held an iron razor and an iron awl in the purse (Fig. 12).

Chance finds from disturbed burials, e.g. potsherds, knives, knife parts (Fig. 4) and other metal artefacts (Fig. 3), fused fragments of bronze (neck-rings) and separate coil beads, and fused fragments of bronze artefacts (Fig. 5) were discovered on the cemetery's grounds. The possibility should not be rejected that medieval cremations, which are somewhat earlier or even contemporaneous with the inhumations, could be on the hill. It needs to be pointed out that none of the excavated inhumations contained any item that had been in a fire or was partially fused. All of the finds that had been in a fire and the bronze coil bead fragments were widely scattered in the immediate vicinity of trench 5 and did not form any even somewhat clearer concentrations. No cremated bones were found. It is evident that any cremations that might have existed on the cemetery's grounds were shallow and have been completely destroyed during the long period of ploughing.

The cemetery's chronology is the late 14th – early 16th centuries. The fairly wealthy and martial community that left this cemetery lived in the era of the spread of Christianity, but their funeral rites still followed the tenacious old customs.

Manvydas Vitkūnas,
Bronius Dakanis

Rodų II kapinių tyrimai 2013 m.

2013 m. rugsėjo–spalio mėnesiais vykdyti dalies Krekenavos regioniniame parke (Panevėžio ir Kėdainių r.) esančių kultūros paveldo objektų žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Jie atlikti tose vietose, kur buvo planuojama įrengti informacinius stendus, rodykles, suolus, dviračių stovus ir kitus smulkius turizmo infrastruktūros statinius. Vienas iš tokių objektų buvo Rodų II kaime.

Rodų II dvaro sodybos (UK 406) teritorijoje ir jos koplyčios mauzoliejaus (UK 16040) vizualinės apsaugos zonos pozonio R dalyje (Panevėžio r., Krekenavos sen.) ištirti 5 šurfai. Bendras tyrimų plotas čia sudarė 10,1 m^2. Anksčiau archeologiniai tyrimai Roduose II nebuvo vykdomi.

Rodų dvaras rašytiniuose šaltiniuose minimas nuo XV a. Rodų II dvaro sodybos pastatai